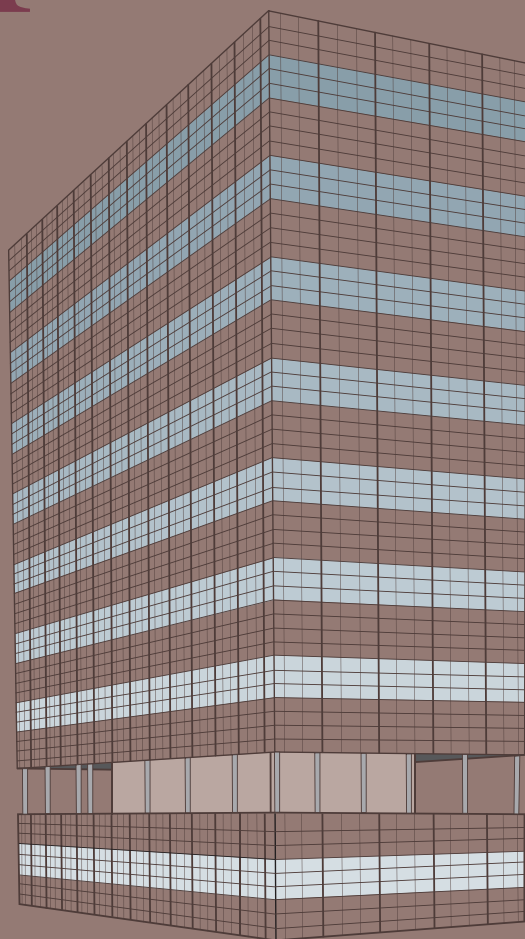

MUS NIEUWS M

Nationaal Museum van Douane en Accijnzen v.z.w.

131

apr-mei-jun 2012

Beste lezer,

We stellen u voor: Conservator Francis Huijbrechts,

Toen eregewestelijk directeur Cyriel Inghels in 2007 zijn ontslag aanbod als conservator, was er niet meteen een nieuwe kandidaat. Dit euvel is nu verholpen. Secretaris Francis Huijbrechts werd tijdens de laatste vergadering van de Raad van Bestuur benoemd. Wij zijn wel eens benieuwd hoe hij aankijkt tegen deze nieuwe uitdaging.

1. FRANCIS, WAAR HAALDE JE DE NODIGE BAGAGE?

Erfgoedzorg zit bij mijn familie echt wel in het DNA. Zo stond mijn overgrootmoeder reeds in de jaren 1920 mee aan de wieg van de heemkring in mijn thuisbasis Hoogstraten en ook andere bloedverwanten hebben zich lokaal niet bepaald onbetuigd gelaten.

Intussen ben ik zelf bijna een kwart eeuw actief in erfgoedwerking, met uiteenlopende projecten in de Kempen. Doorgaans als vrijwilliger i.s.m. heemkringen, erfgoedcellen, gemeentebesturen of het provinciebestuur. Daarbij heb ik ondermeer ervaring opgedaan rond het uitbrengen van publicaties, het organiseren van evenementen of het opzetten van tentoonstellingen. Dat zal ook wel hebben meegespeeld toen Cyriel Inghels – indertijd voorzitter - mij begin 2001 vroeg om vanuit het Kantoor Antwerpen naar het Museumsecretariaat over te stappen. Intussen maak ik reeds meer dan 11 jaar deel uit van het Dagelijks Bestuur van onze vzw en dat is een goede leerschool.

Bij mijn recente verkiezing tot conservator, op voordracht van Administrateur-generaal Colpin, wees hij op het gegeven dat ik eigenlijk al een aantal jaren taken van de conservator voor mijn rekening neem. Denk maar aan de (reizende) tentoonstellingen en de vele tientallen bruiklenen die de afgelopen jaren door onze vereniging overal te lande ter beschikking werden gesteld. Het is dus niet echt nieuwe materie voor mij.

Mijn job in het D&A museum belet trouwens niet dat ik ook daarbuiten veel bezig ben met materieel en immaterieel erfgoed. Sinds 2006 ben ik bestuurder en sinds begin 2011 voorzitter van de vzw Erfgoed Hoogstraten. Als je wil weten wat die allemaal uitspoken, moet je maar eens gaan kijken op onze websites (www.erfgoedhoogstraten.be en www.erfgoedbankhoogstraten.be.)

2. WAT DOET EEN CONSERVATOR IN EEN MUSEUM ALS HET ONZE?

Toen we het D&Amuseum hervormd hebben in 2008, is er ruim aandacht gegaan naar de bevoegdheden binnen het bestuur. Ik kan me vinden in de omschrijving die we toen hebben vastgelegd in de statuten i.v.m. de functie van conservator: "De conservator beheert de museumcollectie en het documentatiecentrum. Concreet werkt hij het collectiebeleid uit en zorgt voor de noodzakelijke bijsturing. Hij stuurt de verwerving, conservering en ontsluiting van de collectie en het documentatiecentrum, in overleg met de andere leden van het Dagelijks Bestuur." Dat zijn slechts enkele regels, maar ze behelzen een omvangrijk en divers takenpakket.

In het huishoudelijk reglement werd tevens voorzien in de oprichting van een Museumcomité dat zich onder leiding van de conservator met de concrete museumwerking zou bezighouden. Dit alles binnen de klijtlijnen uitgezet in het beleidsplan, de relevante decreten van de Vlaamse overheid en de Ethische Code voor Musea (ICOM).

Door omstandigheden is dit theoretisch model echter nog niet in de praktijk omgezet. Hoog tijd dat we dat nu als proefproject wel kunnen doen. Vlak voor de kerstvakantie werd ik door de Raad van Bestuur met een ruime meerderheid verkozen tot conservator. Midden januari heb ik het nieuwe Museumcomité voor het eerst bij elkaar geroepen.

V.l.n.r.: F.Huijbrechts, E.Van Lemmens, M. Van Tichelen, W. Boden en A. Van Puymbroeck

We zijn in zoverre geëvolueerd dat de Raad van Bestuur akkoord ging met een opsplitsing van onze werking in vijf specifieke actieterranen of werkgroepen met elk een eigen coördinator en eigen medewerkers.

We hebben ondermeer de WG Documentatiecentrum onder leiding van Willy Boden en de WG Depot met Marlies Van Tichelen die verantwoordelijk worden voor het beheer van de archiefbescheiden en de objecten in onze collectie. Een niet te onderschatten opdracht.

Ann Van Puymbroeck en Eric De Keyzer willen de kar trekken bij respectievelijk de WG Communicatie en de WG Educatie. Dit zijn twee sectoren die in het verleden door tijdsgebrek wat in de kou bleven staan en ik hoop dat we daar dus ook een nieuw elan aan kunnen geven. Bij de WG Museumruimte, tenslotte, blijf ik zelf coördinator omdat dit eigenlijk het vervolg is op de DOE-groep die de afwerking van de museumruimte doorvoert. Elk van deze werkgroepen heeft haar typische troeven, knelpunten en uitdagingen, maar daar kunnen we later mogelijk dieper op ingaan.

De vijf coördinatoren en de conservator vormen het Museumcomité, maar dit overlegorgaan kan steeds aangevuld worden met andere medewerkers of specialisten als dit nodig is. De conservator is het bindmiddel intern en tevens de verbinding met het Dagelijks Bestuur. De medewerkers moeten op hem kunnen terugvallen bij discussies of onduidelijkheden en dat zowel met theoretische als praktische vragen. Deze aanpak zal trouwens regelmatig worden geëvalueerd.

Wat me zorgen baart, is het feit dat er een hypotheek rust op mijn inzet als conservator aangezien ik ook nog de taken van secretaris van de vzw uitvoer. Hopelijk kunnen de stafmedewerkers daar wat soelaas bieden.

3. WAT ZIJN DE UITDAGINGEN VOOR DE KOMENDE MAANDEN? WAT WIL JE GEREALISEERD ZIEN?

Op korte termijn zijn er enkele heel concrete aandachtspunten. Nu er eindelijk meer duidelijkheid is over de verdere financiering is de afwerking van de Museumruimte hoofdprioriteit. Verder is er de (tweede) verhuis van het Documentatiecentrum die wordt voorzien in de loop van mei. Twee andere projecten in voorbereiding zijn ons aanbod tijdens de Erfgoeddag (22 april) en de tentoonstelling/publicatie "Tersluiks".

Op langere termijn is er al zeker de omvangrijke inhaalbeweging in het Depot en het Documentatiecentrum. In eerste instantie moeten we de problemen neutraliseren die ontstaan zijn door de opeenvolgende verhuisbewegingen. Zo zijn er in het Depot door het werk van o.a. Jos Geeraerts, Jean Vets en Karel Kolen al veel objecten geïnventariseerd, maar momenteel staat niets op een digitaal gekende plaats. Bovendien hebben we ons de afgelopen jaren bewust beperkt tot de basisregistratie. In tweede instantie willen we dus de digitale inventaris verder uitdiepen en komen tot een zo efficiënt mogelijk gebruik van de beschikbare ruimte.

De leden van de WG Documentatiecentrum (v.l.n.r.) : E. Van Lemmens, C. Inghels, F. Huybrechts, D. Van Looy, W. Bodén en E. De Keyser

Een ander, persoonlijk aandachtspunt is opleiding. We kunnen niet zomaar verwachten dat onze medewerkers de kunst van behoud en beheer tot in de puntjes beheersen. We moeten ze bijscholen via werkbezoeken of cursussen. Daar hoort tevens bij dat we door overleg binnen de werkgroepen willen komen tot eenduidige richtlijnen voor de verwerving en het beheer van de stukken.

Bovendien hopen we tegen 2013 vanuit het Museumcomité een bijgestuurd beleidsplan voor te leggen, waarbij een verantwoord collectiebeleid één van de doelstellingen zal vormen.

Naast deze beheerkwesties is er de ontsluiting van de collectie en daar is een taak weggelegd voor Educatie en Communicatie. Op educatief gebied moeten we sleutelen aan interactie en gidsbeurten op maat van bepaalde doelgroepen. In verband met de Communicatie zijn er de ontwikkelingen binnen de nieuwsbrief, de website en andere promotiekanalen.

Last but not least is het van groot belang dat er blijvend kan worden geïnvesteerd in middelen en personeel voor ons erfgoedproject. We moeten echter met onze beide voeten op de grond blijven staan. Het museum behoort immers niet tot de kerntaak van de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen, maar kan wel een rol spelen in de PR. Verder heeft de geschiedenis van onze museumvereniging aangetoond dat we ook met eerder bescheiden middelen puike prestaties kunnen neerzetten. Ik heb liever dat we stap voor stap vooruitgang boeken met alle werkgroepen dan dat we languit op ons gezicht gaan omwille van onrealistische plannen.

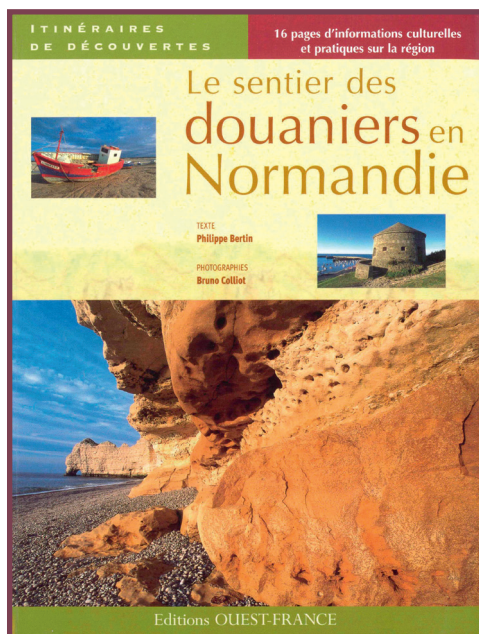
We wensen je veel succes toe, Francis

Tekst: De redactie

Foto's: Eric De Keyzer en Museumarchief

Boekbespreking

LE SENTIER DES DOUANIERS EN NORMANDIE

Na de revolutie in 1789 veranderde zowat alles in Frankrijk. Met geweld werd een sterke eenheidsstaat opgebouwd. Er werd definitief komaf gemaakt met de privileges van de provincies. Administraties werden opgericht en moesten toezien op de goede uitvoering van wetten die voor de eerste maal over het hele Franse grondgebied dienden nageleefd. In plaats van de verpachting van belastingen, douanerechten en accijnzen werd de inning ervan toevertrouwd aan regies. In 1791 werd de “Régie de la Douane” opgericht. Douaniers waren voortaan rijksambtenaren. In 1795 werd ons land ingelijfd bij Frankrijk. Gedurende een periode van twintig jaar werkten alle douaniers in onze gewesten in dienst van de Franse Régie de la Douane.

Het was de opdracht van de douaniers om de smokkel vanuit zee aan banden te leggen. Dag en nacht liepen douanepatrouilles langs de kust om alle verkeer vanuit zee te observeren. Dicht bij de waterrand maakten hun heen en weer gaan een herkenbaar pad dat al gauw "le sentier des douaniers" werd genoemd. Vooral aan de Bretoense en Normandisch kust werd het pad druk bewandeld. Tussen deze landsdelen en de nabijgelegen Engelse Kanaaleilanden was er intens verkeer van smokkelgoederen, vooral tabak, alcohol en textiel. Voeg daarbij dat bij stormweer heel wat schepen te pletter sloegen tegen de rotsen of vastliepen op de talloze zandbanken. Gestrande goederen moesten snel overgebracht worden naar douaneopslagplaatsen, want strandjutters waren alom aanwezig.

Gedurende meer dan honderdvijftig jaar werd het kustpad door "Gabelous", zo werden de Franse douaniers genoemd, gebruikt. Na de oprichting van de Europese Gemeenschap verminderden de controles en raakte het pad in onbruik. Met de wet van 31 december 1976 herstelde de Franse overheid echter de traditie van een wandelpad langsheen de zeekust. Over een breedte van drie meter werd de servituedeweg hersteld, maar ditmaal ten behoeve van de wandelaars. In Bretagne werd het pad over een afstand van 1700 km erkend als GR34.

Ook Normandië heeft grote inspanningen gedaan voor de restauratie van het pad, getuige daarvan dit boek "Le Sentier des douaniers en Normandie" dat aan de hand van 220 kleurenfoto's en 140 bladzijden tekst een gedetailleerde beschrijving geeft van al het moois waarmee de wandelaar geconfronteerd wordt. Het pad, vanaf Le Tréport tot aan de baai van de Mont St-Michel, volgt een kustlijn van 800 km. Het is een wandeling tussen hemel en zee, over stranden, dijken en hoge rotsen, langs baaien en kleine steden, haventjes en vestingen, vuurtorens en monumenten. Van op hoge rotsen heeft men een prachtig uitzicht op de iets verder in zee gelegen eilandjes. Ontelbaar zijn er de broedgebieden voor zeevogels, sommige baaien zijn uitgroeid tot ware ornithologische parken. Op andere plaatsen is er de rustige bedrijvigheid van oesterkwekerijen, terwijl op de salines, de zouthoudende grasvlakten, schapen ongestoord grazen. De kustplaatsjes Etretat en Honfleur worden tot de mooiste van de Europese westkust gerekend. En dan zijn er nog de landingskusten van 6 juni 1944, gekend onder de namen Utah Beach, Omaha Beach, Gold Beach en Sword Beach. Zij getuigen nog steeds van het meest heroïsche en ook bloedigste tafereel uit de Tweede Wereldoorlog. Meer dan 230.000 Amerikaanse, Britse en Canadese soldaten overspoelden die dag de kusten. Velen lieten er het leven, sommigen liggen nog begraven onder ingestorte rotsen. Oorlogstuig en landingsmateriaal is er nu nog in overvloed aanwezig.

Normandië is ook bij andere gelegenheden belangrijk geweest in de geschiedenis van Europa. Het was hier dat in 1066 Willem van Normandië inschepte om aan de overkant, op Engels grondgebied, een strijd te gaan voeren om de Engelse koningskroon.

Achthonderd kilometer wandelen is ver. Zelfs met uitzicht op de wondermooie Normandische kust verlangt men naar wat afwisseling. En die vindt men dichtbij, slechts op enkele tientallen kilometer afstand liggen Caen en Bayeux, prachtige historische steden met kunstschaten die tot de mooiste van Frankrijk behoren. Liefhebbers van Calvados en andere culinaire specialiteiten vinden in Normandië beslist hun gading.

Het orgelpunt van de wandeltocht langsheen de kust komt zoals het hoort op het einde, bij het bereiken van de baai van de Mont Blanc. Vooral bij laag water is het uitzicht adembenemend. Het strand lijkt te reiken tot aan de voet van de rots met daarop de monumentale abdij. Men voelt de drang opkomen om er zo naar toe te wandelen. Schijn bedriegt, een onmogelijke, maar vooral gevaarlijke onderneming. De lokale beeldspraak leert dat het opkomend water voortschrijdt aan de snelheid van een hollend paard. Dus doe zoals de douaniers meer dan een eeuw gedaan hebben en ga er heen met een ommetje van een vijftigtal kilometer.

Philippe Bertin heeft het pad over zijn volle lengte bewandeld. Op een lyrische wijze bezingt hij de schoonheid die hij op zijn weg heeft aangetroffen. Hij vertelt over kunstenaars die er hebben gewoond en gewerkt. Een ontspannend, leerrijk en enthousiasmerend boek. Het nodigt alleszins uit om Normandië te gaan verkennen. Meer dan tweeduizend jaar geleden waren er reeds Belgische volksstammen die zich in Normandië gingen vestigen. Wanneer bijna duizend jaar geleden

Willem Van Normandië, toen de machtigste vorst van West-Europa , op zoek ging naar een bruid koos hij Mathilde, de dochter van de Graaf van Vlaanderen. Mathilde van Vlaanderen is nog steeds de hoogst gewaardeerde vrouw in Normandië. Haar grafsteen ligt in de kerk van de door haar gestichte abdij “Abbay aux Dames” te Caen. Het goed bewaarde grafschrift luidt als volgt :

Ce magnifique tombeau recouvre le sépulture de Mathilde
(grafschrift centreren)

De mœurs et de race royales

Elle a pour père le duc de Flandre, pour mère Adèle fille du
Roy de France Robert et sœur de Henri qui règne sur le trône.

Elle fut l'époux du grand roi Guillaume.

Elle fit bâtir cette église et le combla de biens lui donnant

Terres et toutes choses nécessaires

Tekst : Cyriel Inghels

Le Sentier des douaniers en Normandie : Tekst : Philippe Bertin - Foto's :
Bruno Colliot

Uitgegeven bij Editions Ouest – France

TERSLUIKS

Een project dat ondanks de verhuis- en herinrichtingsperikelen al geruime tijd op de achtergrond loopt, is "Tersluiks". Onder deze noemer groeit een reizende tentoonstelling met een bijhorende publicatie.

Reeds in 2009 werd de kiem gelegd, toen wij werden gecontacteerd door het Nationaal Jenevermuseum van Hasselt. Andere partners zijn het Jenevermuseum te Schiedam, het Elsmuseum te Beek, het Likeur & Fris Museum te Hilvarenbeek en de Noord-Brabantse auteur Paul Spapens. De collega's van het Belasting&Douanemuseum te Rotterdam hebben hun medewerking eveneens toegezegd, maar omwille van de lopende verbouwingen aldaar zal hun bijdrage zich waarschijnlijk beperken tot enkele bruiklenen. De bedoeling is te komen tot een grensoverschrijdend project rond alcohol en fraude (sluikstokerijen, smokkel,...).

In een aantal vergaderingen werden de krijtlijnen uitgezet, het budget vastgelegd en de nodige afspraken gemaakt over het precieze aandeel van elke partner. Het concept krijgt stilaan vorm. Tijdens de opzoekingsfase werd ondermeer aandacht besteed aan de relevante accijnswetgeving en de procedures en technieken die werden gebruikt door de ambtenaren aan beide zijden van de grens. Verder werden een aantal spraakmakende fraudedossiers doorgenomen en geschikte illustraties gezocht. Bovendien werden enkele voormalige medewerkers van de accijnzen of de opsporingsdiensten geïnterviewd. Ook kranten- en beeldarchieven werden geraadpleegd.

Eind 2011 waren we zover dat er enkele ontwerpen konden worden besproken en vergeleken. Momenteel leggen de auteurs de laatste hand aan de artikels voor het boek. Van daar uit zal de inhoud en de vormgeving van de tentoonstelling verder worden uitgewerkt. Daar kunnen we dus nog niet veel over zeggen, maar we geven wel mee dat we in september 2012 van start gaan in Schiedam. De tentoonstelling zal in het najaar van 2013 te zien zijn in het D&A museum. We houden jullie uiteraard op de hoogte.

Tekst: Francis Huijbrechts

“MAG IK OOK EENS KIJKEN”

Na de telefonische aanvraag van de “De Margrave” om een geleid bezoek in ons museum op woensdag 1 februari 2012, moesten de gidsen toch even slikken. Een groep blinde bezoekers vraagt toch om een speciale aanpak. Gidsen Eric De Keyzer en ikzelf zouden de klus klaren.

De tastzin, de geur en het gehoor functioneren bij deze mensen toch veel beter. Zij zien je gelaatsuitdrukking niet, maar horen aan het timbre van je stem toch meer. Zij moeten immers op een andere manier “kijken”, waardoor ook hun vingertoppen uiterst gevoelig zijn en het ruiken een stuk beter gaat. Bijna iedereen had zijn persoonlijke begeleider bij.

Het werd dus een bezoek “op de tast”, maar wij merkten al vlug dat ook zij genieten van een filmopname wanneer de gids vertelt wat er op het scherm gebeurt. Een groot aantal voorwerpen werd uit de kasten of uit de exportkisten gehaald en gingen van hand tot hand. Dikwijls hoorden wij de vraag: “Mag ik ook eens kijken?” Voor hen is “kijken” en “zien” niet evident, maar ze gebruiken deze werkwoorden wel heel gewoon.

Het werd ons al vlug duidelijk dat deze bezoekers “genoten”. Meer dan twee uur bleven ze bij ons en er werden veel interessante vragen gesteld.

Eric en ik zijn erin geslaagd deze mensen gelukkig te maken. Dat werd ons dan ook verteld door de bezoekers zelf en hun begeleiders. En ja, de Margrave komt nog eens terug en wij zullen hen ook dan met open armen ontvangen. We “kijken” er al naar uit!

Het werd een bezoek op de tast

Tekst: Marlies Van Tichelen

Foto: Eric De Keyzer

ERFGOED DAG

HELDEN

ZONDAG 22 APRIL 2012

www.erfgoeddag.be

ERFGOEDDAG 2012 “HELDEN”

De Algemene Administratie van Douane en Accijnzen is sinds het verdwijnen van de binnengrenzen in 1993 mogelijk minder in het straatbeeld aanwezig, maar dat belet niet dat ze een belangrijke rol blijft spelen in het behartigen van de overheidsfinanciën en het beschermen van de samenleving. Denk maar aan de harde strijd tegen de georganiseerde misdaad i.v.m. drugs en namaak. Mogelijk zijn niet al onze ambtenaren helden in de strikte zin van het woord, maar ze staan wel dag in dag uit in dienst van de burgers van de Europese Unie.

De Erfgoeddag op 22 april 2012 is een goede gelegenheid om even uit de schaduw te treden en het brede publiek te laten kennismaken met onze organisatie. Rond het Financiecentrum Noordster (Ellermanstraat 21, 2060 Antwerpen) pakken we die dag – voor jong en oud – uit met de uitrusting die ons in staat stelt om de diverse opdrachten uit te voeren (voertuigenpark, drughonden, scanners,...)

Tevens willen we in een tijdelijke tentoonstelling hulde brengen aan enkele categorieën van gedenkwaardige collega's. Onder meer zij die omkwamen tijdens de uitvoering van hun dienst of omwille van hun rol in het leger of het verzet tijdens de wereldoorlogen. Ook de eerste vrouwelijke ambtenaren die doordrongen en zich staande hielden in het mannenbastion dat Douane en Accijnzen van oudsher was. Tenslotte zetten we de schijnwerpers op enkele pioniers van het D&A-museum die baanbrekend werk hebben verricht sinds het opstarten van onze Erfgoedvereniging.

Los van deze speciale Erfgoedactiviteiten is de vaste opstelling van het D&A-museum gratis doorlopend te bezoeken van 10 tot 18 uur.

Tekst: Francis Huijbrechts

Foto: Archief Schakel: personeelsblad douane en accijnzen

Logo en Campagnebeeld Erfgoeddag

EEN BLIK OP

DE DRADENTELLER

De dradenteller is een typisch voorwerp gebruikt door de fiscaal deskundigen (vroeger de verificateurs). Elk van hen krijgt nog steeds een dradenteller bij het beëindigen van zijn cursus warenkennis.

Dit vergrootglas is 1 vierkante cm groot en wordt samen met het Tarief van Invoerrecht gebruikt. Het Tarief is een samenvatting van alle, maar dan ook álle soorten goederen. Deze worden ingedeeld in één van de 99 hoofdstukken en voorzien van een goederencode (een nummer). Achter de omschrijving van de goederen en de code vind je het percentage invoerrechten, btw, accijnzen enz dat bij invoer van deze goederen moet worden betaald.

Iedereen weet dat het de taak is van een fiscaal deskundige om te controleren of de goederen, waarvan sprake is op het document, wel degelijk overeenstemmen met de realiteit. M.a.w klopt de goederencode wel? Vooral als het gaat om de goederen van hoofdstuk 50... t/m 63... in afdeling XI "Textiel", is "de dradenteller" een dankbaar gebruiksvoorwerp.

Wat tapijten betreft : hier kan men de dradenteller gebruiken om het aantal knopen per vierkante cm te tellen wat belangrijk is bij de onderverdeling in het Tarief. Je kan er ook het brei- of haakwerk zo uithalen want dan zie je duidelijk "lussen". Geen lussen, dan gaat het om een geweven stuk textiel. Tijdens mijn rondleidingen kijken bezoekers vreemd op als ik vertel dat een T-shirt "gebreid" is. Blijkbaar denken ze onmiddellijk aan iets "geweven". Het is, voor het toekennen van de juiste goederencode, noodzakelijk te weten of een stuk textiel meer of minder dan 10 steken telt per vierkante cm. Maar, ook de vorm of een tekening is belangrijk. Een zeer fijn gebreid effen T-shirt kan worden beschouwd als "onderhemdje". Als er op dezelfde T-shirt bijvoorbeeld een beertje met slaapmuts is getekend, dan gaat het hier duidelijk om nachtkleding, met menige discussies tot gevolg tussen fiscaal deskundige en aangever.

Soms kan een “verkeerde” goederencode de aangever een financieel profijt opleveren. Maar de reden om niet de juiste goederencode te gebruiken, heeft niet altijd met geld te maken. Aan sommige textielvoorwerpen is een quota verbonden om onze eigen economie te beschermen. Men mag maar een beperkt aantal van deze zaken invoeren per jaar m. a. w. er is een vergunning nodig. Sommige aangevers gebruiken dan een “verkeerde” goederencode om dit quota te omzeilen.

Of hoe een klein voorwerp toch groots kan zijn

Tekst en foto: Marlies Van Tichelen

Bronnen: inventarisfiche 08432 en goede hulp, waarvoor hartelijk dank, van Jaky De Baets en Marc De Schutter

BURENPRAAT

OPGELET TIJDENS DE LESSEN “REIZIGERSBAGAGE”

In de periode 1978-1979 was ik tijdelijk veiligheidsofficier bij de KLM. Dit naar aanleiding van de vele kapingen in deze periode. Er werd op ‘vrijwillige basis geronseld’ bij de Politie, de Koninklijke Marechaussee en bij de Douane. Na de aanmelding volgden een aantal tests en indien geschikt kreeg je de spuitjes tegen ongeveer alles, de veiligheidsinstructies en een uniform met gouden balken. Net zoals de officieren (de gezagvoerder, de veiligheidsofficier, de 2e piloot, etc) die gouden balken dragen ter onderscheiding van de catering (stewards en stewardessen) die zilveren balken dragen. Deze job was niet zonder risico en de goedkeuring van mijn echtgenote en 6-jarig dochtertje was uiterst belangrijk. En niet te vergeten de instemming van ons huisdier: het konijntje.

Fantaserend achter je bureau, beleefde je al wilde achtervolgingen en bezocht je grote feesten. Je was een ‘held’ natuurlijk, tot je ruw tot de werkelijkheid teruggeroepen werd omdat een collega “documenten ten invoer” op je bureau gooide. “Hé word eens wakker, ze hebben je nog niet aangenomen, hoor!”

Vrij snel kwam de toestemming en liep ik rond op het vliegveld, op zoek naar de ‘kisten’ die we gingen beveiligen. Soms met z’n tweeën maar meestal werkte je alleen. Een dagvlucht Amsterdam-Nice -Barcelona en terug vergde veel van je. Het was vroeg beginnen en je kwam laat thuis.

Mijn ‘smokkelen’ was geen smokkelen in de zin van het woord, maar meer een bevoorradings van vrouw en kind. De laatste keek uit naar mama- of huilpoppen en leuke oorbelletjes, de ander naar parfum en eau de toilette. Van m’n dagvergoeding spaarde ik ‘alles uit mijn mond’ om deze dingen aan te schaffen. Je mocht natuurlijk gewoon iets belastingvrij kopen als medewerker van de maatschappij. Een ruime jas met een grote binnenzak deed ‘de truc’ elke keer weer. Het ging meestal als volgt: je liep naar buiten langs de personeelsuitgang via een balie, waar altijd een douanier zat. Met een stop- of doorloopgebaar werd je gecontroleerd.

Je aanhouden als je met je jas over de arm langs de balie liep, gebeurde nooit. Meer meenemen dan toegestaan was, deed je ook niet maar achteraf heb ik me wel eens achter de oren gekrabd. Er was een vaste regel: een keer per maand de gebruikelijke hoeveelheden. Zeker na een half jaar in dienst als 'veiligheidsspeld'- zo werden we al snel genoemd - kreeg je een bepaalde handigheid in het 'meenemen'.

Zo kwamen we een keer uit Zuid-Amerika terug. Na een 'vreselijke terugvlucht' met niet- luisterende carnavalvierders uit Rio De Janeiro aan boord, op bedevaartsreis naar Jeruzalem met een overstap in Amsterdam, ging ik met mijn koffer via de 'artiestenuitgang' naar buiten. Er was daar geen groene of rode signalering dus de traditionele vraag van de douanier kwam stevast: "Hebt u iets aan te geven?" "Een slof Camel en een flesje drank" zei ik en hij gebaarde van "Loop dan maar door." Net buiten de hal maar nog binnen het gezichtsveld van de douanier stond een man in burger die zei: "Surveillance dienst Douane mag ik even in uw koffer kijken?" Ik zei: "Ga je gang". Hij keek en haalde een fles drank, een slof sigaretten - toen rookten we nog! - en 100ml eau de toilette tevoorschijn. Met een strenge blik wees hij op de fles drank en zei: "Dit is meer dan een liter". Ik zei: "Oh ja, dit heb ik aangegeven bij uw collega", een flesje drank! Het was a quarter more. De surveillancedienst in Amsterdam, Rotterdam of ergens anders waren altijd strikt en in overeenstemming met de wet. Dus mijn flesje drank was 1 en kwart liter (Amerikaanse inhoudsmaat) heerlijke whisky, maar ik bleef bij mijn standpunt dat ik het aan had gegeven. Dan had de ambtenaar maar moeten vragen: "1 liter meneer?" Nu was er een dilemma tussen twee ambtenaren.

Om een lang verhaal kort te maken: ik ging met mijn fles en de rest opgewekt naar huis. Ik had ten slotte alles keurig aangegeven. In de wetenschap dat ik erg goed had opgelet tijdens de lessen "Reizigersbagage". Mijn docent zou trots op me zijn geweest.

Smokkelaartje

Verantwoordelijke uitgever: Jan Moortgat
Redactie: Ann Van Puymbroeck – Chris Van der Schraelen

Secretariaat: Noordster – 11de verdieping – Ellermanstraat 21 – 2060 Antwerpen
Tel: 0257 78000

E-mail: douanemuseum@minfin.fed.be
Webpagina: <http://home.scarlet.be/douanemuseum>

€ 3 voor 4 nrs per jaargang te storten op:
PR. 000-1525309-81 of IBAN BE 36 0001 5253 0981